

NEIL GAIMAN (n. 1960, Marea Britanie) este autor de romane, povestiri SF și fantasy, romane ilustrate, benzi desenate, teatru radiofonic și film. Cele mai celebre lucrări ale sale sunt seria BD *The Sandman* și cărțile *Pulbere de stele* (Arthur, 2012), *Coraline* (Arthur, 2014), *Noroc cu laptele* (Arthur, 2015), *Oceanul de la capătul aleii* (Paladin, 2013) și *Zei americani* (Paladin, 2014). Pentru scrierile lui, Gaiman a primit numeroase premii, printre care Hugo, Nebula, Bram Stoker, Medalia Newbery și Medalia Carnegie.

Cartea cimitirului (*The Graveyard Book*, 2008) a fost prima carte care a câștigat atât Newbery Medal, cât și Carnegie Medal, cele mai importante premii acordate cărților pentru copii. A fost distinsă și cu Premiul Hugo pentru cel mai bun roman, Premiul Locus pentru cea mai bună carte young adult, iar American Bookseller Association a numit-o cea mai bună carte young adult a anului.

NEIL GAIMAN

Cartea cimitirului

Ilustrații de Chris Riddell

Traducere din engleză și note
de Iulia Pomagă

arthur

Mulți prieteni au citit această carte pe măsură ce o scriam, și cu toții mi-au oferit sugestii înțelepte – Dan Johnson, Gary K. Wolfe, John Crowley, Moby, Farah Mendlesohn și Joe Sanders sunt câțiva dintre ei. Au observat lucruri asupra cărora trebuia să revin. Dar tot mi-a lipsit John M. Ford (1957-2006), cel mai bun critic al meu.

Isabel Ford, Elise Howard, Sarah Odedina și Clarissa Hutton au fost editorii cărții, de ambele părți ale Atlanticului. M-au făcut să apar într-o lumină bună. Michael Conroy a oferit o bună versiune audio a cărții. Domnul McKean și domnul Riddell au realizat amândoi niște ilustrații minunate, foarte diferite. Merrilee Heifetz e cel mai bun agent literar din lume, iar Dorie Simmonds a făcut o treabă nemaipomenită în Marea Britanie.

Am scris această carte în multe locuri, printre care: în casa lui Jonathan și Jane din Florida, într-o cabană din Cornwall, într-o cameră de hotel din New Orleans; n-am reușit să scriu în casa lui Tori din Irlanda, pentru că am avut gripă. Dar ea m-a ajutat și m-a inspirat.

Iar acum când termin mulțumirile, singura certitudine pe care o am este că am uitat nu doar o singură persoană importantă, ci câteva zeci. Scuze. Dar vă mulțumesc tuturor.

Neil Gaiman

I said
she's gone
but I'm alive
I'm coming in the graveyard
to sing you to sleep now¹

Tori Amos, *Graveyard*

¹ Ea s-a dus / Am spus / Dar eu sunt în viață / Vin în cimitir să-ți cânt acum / Până te adorm.

CUPRINS

CAPITOLUL 1

Cum a ajuns Nimeni în cimitir 7

CAPITOLUL 2

Un nou prieten 33

CAPITOLUL 3

Câinii lui Dumnezeu 57

CAPITOLUL 4

Mormântul vrăjitoarei 91

CAPITOLUL 5

Danse Macabre 129

INTERLUDIU

Adunarea 149

CAPITOLUL 6

Nimeni Owens merge la școală 153

CAPITOLUL 7

Fiecare bărbat pe nume Jack 189

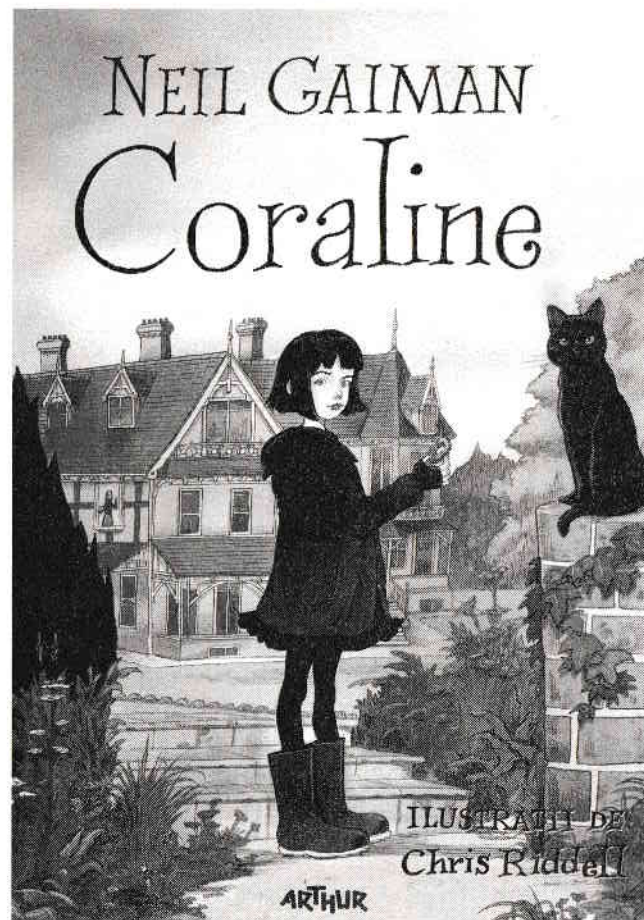
CAPITOLUL 8

Plecări și despărțiri 265

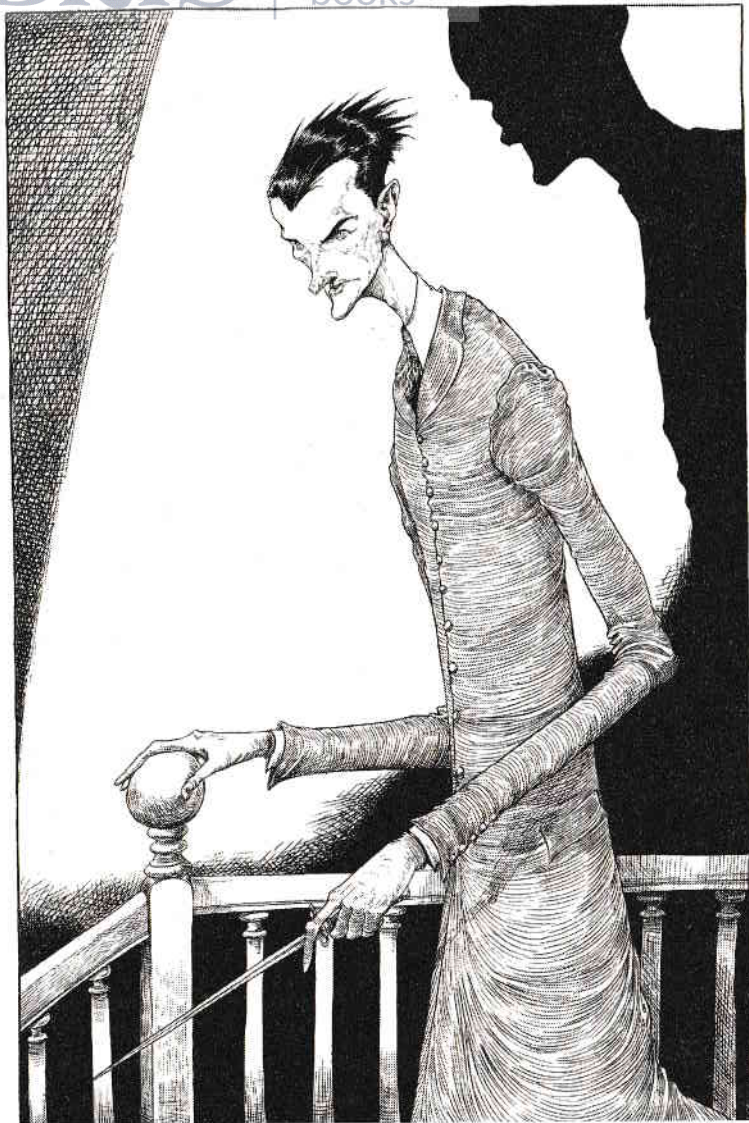
Mulțumiri 279

Descoperă și *Coraline*,
carte scrisă tot de Neil Gaiman

Nu întotdeauna dacă deschizi o ușă
dai de o altă încăpere. Nu știi niciodată
când te așteaptă o lume paralelă de cealaltă parte.

Citește un fragment

Bărbatul pe nume Jack se opri la mijlocul scării.

CAPITOLUL 1

Cum a ajuns Nimeni în cimitir

În beznă era o mână, și-n mână un cuțit.

Cuțitul avea un mâner negru, lustruit, din os, și o lamă mai fină și mai ascuțită decât cel mai tăios brici. Dacă te spinteca, puteai nici să nu-ți dai seama că te-a tăiat, cel puțin nu imediat.

Cuțitul dusese la bun sfârșit aproape toate faptele pentru care fusese adus în casă, și atât lama, cât și mânerul erau ude.

Ușa care dădea spre stradă încă mai era deschisă, doar puțin, cât fusese nevoie să se strecoare înăuntru cuțitul și omul care-l ținea, iar fuioarele de ceață din miez de noapte șerpuiau și se rotocoleau în casă pe acolo.

Bărbatul pe nume Jack se opri la mijlocul scării. Scoase cu mâna stângă o batistă mare, albă, din buzunarul hainei lui negre și șterse cu ea cuțitul și mănușa mâinii drepte în care-l ținea. Puse apoi batista de-o parte. Vânătoarea era pe sfârșite. O lăsase pe femeie în pat, pe bărbat pe podeaua dormitorului, pe copila mai mare în dormitorul ei viu colorat, înconjurată de jucării și desene doar pe jumătate terminate. Mai rămânea să se ocupe de cel mic, un copilăș care abia mergea în picioare. Încă unul și misiunea avea să fie îndeplinită.

Își flexă degetele. Bărbatul pe nume Jack era, mai presus de orice, un profesionist, sau cel puțin așa își spunea în sinea lui, și nu-și permitea să zâmbească până când treaba nu era terminată.

Avea părul negru și ochii negri și purta mănuși negre din cea mai fină piele de miel.

Camera copilașului era la ultimul nivel al casei. Bărbatul pe nume Jack urcă scările, pășind neauzit pe covor. Apoi deschise ușa podului și intră. Purta pantofi din piele negri, lustruiți să strălucească atât de bine, încât păreau două oglinzi întunecate: puteai vedea luna în ei, micuță, în al doilea pătrar.

Lumina adevăratei luni pătrundea prin fereastra zăbreliată. Nu era strălucitoare, iar ceața o împrăștia, dar bărbatul pe nume Jack n-avea nevoie de prea multă lumină. Lumina lunii era suficientă. Era de-ajuns.

Își putea închipui forma copilului în pătuț, cap, membre și trunchi.

Pătuțul avea laterale înalte, astfel încât copilul să nu se poată da jos. Jack se aplecă deasupra lui, ridică mâna dreaptă, cea în care avea cuțitul și ținti spre piept...

...apoi lăsă mâna jos. Forma din pătuț era un ursuleț de pluș. Nici urmă de copil.

Ochii bărbatului pe nume Jack erau obișnuiți cu penumbra, așa că nu avea de gând să aprindă lumina electrică. Și, la urma urmei, lumina nu era așa de importantă. Avea el alte abilități.

Bărbatul pe nume Jack adulmecă aerul. Ignoră mirosurile pe care le adusese el însuși în cameră, lăsă de-o parte mirosurile pe care le putea ignora fără grijă, concentrându-se asupra mirosului pe care-l căuta. Putea realmente simți mirosul copilului: o mireasmă de lapte,

de prăjiturile cu fulgi de ciocolată și izul acru al unui scutec ud, de unică folosință. Simțea mirosul de șampon din părul copilului, și ceva mic și cauciucat – „o jucărie“, se gândi, „ba nu, o suzetă“ –, un obiect pe care copilul îl avea cu el.

Copilul fusese aici. Acum nu mai era. Bărbatul pe nume Jack coborî scările, întorcându-se la etajul median al casei înalte, dar nu foarte spațioase. Cercetă baia, bucătăria, debaraua și, în cele din urmă, holul de la parter, unde nu era nimic de văzut în afară de bicicletele familiei, un maldăr de pungi goale, un scutec căzut și fuioarele rătăcitoare de ceață care se insinuasera înăuntru prin ușa întredeschisă care dădea în stradă.

Bărbatul pe nume Jack scoase un sunet înfundat, un mormăit de frustrare și mulțumire în același timp. Strecură cuțitul în teaca din buzunarul interior al hainei sale lungi și păși afară în stradă. Era lumină de la lună și de la felinare, dar ceața atenua totul, estompa lumina și înăbușea sunetele, făcea noaptea să fie întunecată și înșelătoare. Privi în josul dealului, spre luminile magazinelor închise, apoi în susul străzii, unde ultimele case înalte erau răspândite pe coasta dealului, pe drumul ce ducea în bezna vechiului cimitir.

Bărbatul pe nume Jack adulmecă aerul. Apoi, fără grabă, începu să urce dealul.

De când învățase să meargă, copilul fusese deopotrivă motiv de disperare și încântare pentru mama și tatăl lui, fiindcă nicicând nu se mai văzuse un băiețel atât de dornic să hoinărească, să se cațăre pe lucruri, să intre și să iasă de colo-colo. În noaptea aceea, îl trezise zgomotul făcut de ceva ce se prăbușise pe podeaua de sub camera

lui. Stând treaz, se plictisise curând și începuse să caute o cale de a se da jos din pătuț. Avea laterale înalte, la fel ca pereții țarcului de joacă de la parter, dar era sigur că se putea cățăra pe el. Nu trebuia să facă decât un pas...

Trase ursulețul mare și auriu în colțul pătuțului, apoi, ținându-se de zăbrele cu mâna lui micuță, puse un picior în poala ursului, pe celălalt pe capul lui și se ridică, după care pe jumătate se cocoță, pe jumătate se rostogoli peste margine și se dădu jos din pat.

Ateriză cu un bufnet înfundat pe un mic morman de jucării pufoase și blănoase, unele primite cadou de la rude pentru prima lui aniversare, de acum nici șase luni, altele moștenite de la sora mai mare. Deși nu se aștepta la asta, nu plânse când atinse podeaua: dacă plângeai, veneau și te puneau înapoi în pătuț.

Se târi afară din cameră.

Scările care duceau în sus erau chestii complicate, și încă nu reușea să le stăpânească pe deplin. Descoperise însă că era cât se poate de simplu să te descurci cu scările care duceau în jos. Se așeză pe vine și coborî treaptă cu treaptă, izbindu-se de ele cu fundulețul bine căptușit de scutec.

Își sugea suzeta de cauciuc pentru care mama începuse să-i spună în ultima vreme că el era prea mare.

Scutecul i se desfăcuse în timpul expediției de coborâre a scărilor pe fund în jos, și când ajunse la ultima treaptă, în micul hol de la parter, și se ridică în picioare, îi căzu de tot. Pășii peste el. Era îmbrăcat numai într-o cămășuță de noapte. Treptele care duceau înapoi spre camera lui și spre familia lui erau abrupte, dar ușa care dădea spre stradă era deschisă și îl chema...

Șovăind, copilul păși afară. Ceața îl învălui ca pe un prieten de mult așteptat, și băiatul începu să urce dealul împleticindu-se, nesigur la început, căpătând însă încet-încet viteză și încredere.

Pe măsură ce te apropiai de vârful dealului, ceața începea să se împrăștie. Jumătatea de lună strălucea, nu la fel de puternic ca lumina zilei, în nici un caz, dar îndeajuns cât să poți vedea cimitirul, îndeajuns pentru asta.

Ia uite.

Puteai să vezi capela funerară abandonată, porțile de fier încuiate cu lacăte, iedera cățărata de-a lungul turlelor, un copăcel care creștea din streășină.

Vedeai pietrele funerare și mormintele și cavourile și plăcile memoriale. Vedeai cum țâșneau din pământ și o zbugheau la fugă traversând cărarea un iepure sau un șoarece de câmp sau o nevăstuică.

Ai fi văzut toate astea, în lumina lunii, dacă ai fi fost acolo în noaptea aceea.

Poate nu ai fi văzut o femeie palidă, rotofeie, care mergea pe aleea de lângă porțile principale, iar dacă ai fi zărit-o, la a doua privire, mai atentă, ți-ai fi dat seama că nu era decât lumina lunii, ceață și umbră. Totuși, femeia palidă, rotofeie era acolo. Se plimba pe aleea care ducea spre o grămadă de pietre de mormânt aproape prăbușite din apropierea porților.

Porțile erau încuiate. Se încuiiau întotdeauna la patru după-amiaza în timpul iernii și la opt seara în timpul verii. O parte din cimitir era înconjurată de un gard de fier cu țepușe în vârf, iar cealaltă parte de un zid înalt de cărămidă. Gratiile de fier de la porți erau destul de

apropiate: ar fi împiedicat un bărbat în toată firea să intre pe acolo, chiar și un băiețel de zece ani...

— Owens! strigă femeia palidă, cu un glas care ar fi putut fi în același timp șuierul vântului prin iarba înaltă. Owens! Vino să vezi!

Femeia se aplecă, uitându-se curioasă la ceva aflat pe pământ, în vreme ce un pâlc de umbre se apropia în lumina lunii, dezvăluindu-se apoi drept un bărbat cărunt, trecut de patruzeci de ani. Bărbatul se uită în jos la soția lui, apoi se uită la ceea ce se uita ea, și se scărpină în cap.

— Doamnă Owens? spuse el, fiindcă aparținea unei epoci mai formale decât a noastră. Asta e ceea ce cred eu că e?

Și în clipa aceea, lucrul pe care-l cerceta surprinse probabil privirea doamnei Owens, pentru că deschise gura, lăsând să-i cadă jos suzeta de cauciuc, și întinse o mână bucălată, încercând parcă din răspuțeri să se prindă de degetul palid al doamnei Owens.

— Măi să fie, dacă nu e chiar un copilaș, zise domnul Owens.

— Sigur că e un copilaș, spuse soția lui. Întrebarea este: ce-i de făcut cu el?

— Îndrăznesc să spun, doamnă Owens, că aceasta este o întrebare, zise soțul ei. Și totuși nu este întrebarea noastră. Pentru că acest copilaș este viu fără cu puțință de tăgadă, așadar nu are nimic de-a face cu noi, nici nu aparține lumii noastre.

— Ia uite cum zâmbește! exclamă doamna Owens. Are cel mai dulce zâmbet, adăugă ea și mângâie cu mâna ei imaterială părul blond și ciufulit al copilașului.

O adiere rece de vânt străbătu cimitirul, împrăștiind ceața de pe pantele mai joase (fiindcă cimitirul ocupa tot vârful dealului, iar cărările lui străbăteau dealul în sus și în jos). O zgâlțâială: cineva trăgea și zguduia porțile din față ale cimitirului, zgâlțâind lacătul greu și lanțul care le ținea încuiate.

— Ia te uită, spuse Owens, e familia copilului, a venit să-l ia înapoi la pieptul ei iubitor. Lasă-l pe omuleț să se ducă, adăugă el, fiindcă doamna Owens îl cuprinsese pe băiețel cu brațul ei imaterial, liniștindu-l și mângâindu-l.

— Asta nu prea-mi pare a fi din familia nimănui, zise doamna Owens.

Bărbatul cu haină neagră renunțase să mai zgâlțâie porțile principale și acum cerceta poarta mai mică din lateral. Și aceea era bine ferecată. Cu un an în urmă avuseseră loc mai multe acte de vandalism în cimitir, iar consiliul local luase măsuri.

— Haide, doamnă Owens. Lasă-l să se ducă. Ia te uită! exclamă domnul Owens văzând o fantomă și rămase cu gura căscată, fără să mai știe ce să spună.

Ați putea crede – și ați avea dreptate dacă ați crede asta – că domnul Owens n-ar fi trebuit să reacționeze așa la vederea unei fantome, dat fiind că domnul și doamna Owens erau ei înșiși morți, și încă de câteva sute de ani, și dat fiind că toată viața lor socială, sau pe-aproape, o petrecuseră cu oameni care erau și ei morți. Dar era ceva ce-i deosebea pe oamenii din cimitir de *asta*: o formă brută, pâlپătoare, înfiorătoare, cenușie ca purcii de la la TV, toată numai groază și emoție pură, sentimente care năvăliră peste soții Owens de parcă le-ar fi simțit chiar ei. Trei siluete, două mai mari și una mai mică, dar numai

una dintre ele se distingea clar și era mai mult decât un contur sau o pâlpâire. Iar silueta aceasta spunea:

— Copilașul meu! Vrea să-i facă rău copilașului meu!

Un zăngănit. Bărbatul de afară târa pe alee un tomberon de metal greu spre zidul înalt de cărămidă care înconjura acea parte a cimitirului.

— Apărați-mi fiul! zise fantoma și doamna Owens se gândi că probabil era o femeie – mama copilului, desigur.

— Ce v-a făcut omul ăla? întrebă doamna Owens, nu foarte sigură că fantoma o putea auzi.

„Moartă de curând, biata de ea“, se gândi. E întotdeauna mai ușor să mori în pace, să te trezești la vremea cuvenită în locul unde ai fost îngropat, să te împaci cu moartea și să faci cunoștință cu ceilalți locuitori. Crea-tura asta nu era altceva decât panică și teamă pentru copilul ei, și groaza ei, pe care soții Owens o percepeau ca pe un țipăt de tonalitate joasă, atrăgea acum atenția, pentru că deja începuseră să apară și alte siluete palide din toate colțurile cimitirului.

— Tu cine ești? o întrebă Caius Pompeius.

Piatra lui funerară era acum doar o ridicătură de pietre năpădită de buruieni, dar cu două mii de ani în urmă ceruse să fie înmormântat în movila de lângă altarul de marmură, în loc să-i fie trimis trupul la Roma. În plus era unul dintre cei mai vârstnici locuitori ai cimitirului. Își lua responsabilitățile foarte în serios.

— Ești îngropată aici?

— Sigur că nu e! E moartă de curând după cum arată, zise doamna Owens, cuprinzând cu brațul silueta de femeie și spunându-i ceva doar ei, cu glas scăzut, calm și rațional.

Dinspre zidul înalt de lângă alee se auzi o bufnitură și un trosnet. Căzuse tomberonul de gunoi. Pe coama zidului se cățăraseră un bărbat, un contur negru profilat în lumina mânjită de ceață a felinarelor stradale. Se opri o clipă, se lăsă în jos pe cealaltă parte, ținându-se cu mâinile de marginea zidului, cu picioarele atârând, apoi, pentru ultimii metri, își dădu drumul să cadă jos, în cimitir.

— Dar, draga mea, îi spuse doamna Owens siluetei, singura care mai rămăsese din cele trei care apăruseră în cimitir. E viu. Nu putem. Ți dai seama...

Copilul se uita în sus spre ele, nedumerit. Se întinse către una, apoi către cealaltă, fără să găsească nimic altceva decât aer. Silueta-femeie se dezintegra rapid.

— Da, zise doamna Owens, ca răspuns la ceva ce nimeni altcineva nu mai auzise. Dacă putem, o vom face. Se întoarse apoi spre bărbatul de lângă ea:

— Și tu, Owens? O să fii tatăl acestui băiețuș?

— O să fiu ce? întrebă Owens încruntându-se.

— N-am avut niciodată un copil, spuse soția lui. Și mama lui vrea să-l protejăm. Ești de acord?

Bărbatul cu haină neagră se împiedicase în învăl-mășeala de iederă și pietre de mormânt pe jumătate distruse. Acum se ridică în picioare și porni mai departe, mergând mai grijuliu, dar tot sperie o bufniță care se ridică planând silențioasă. Deja vedea copilașul și triumful i se putea citi în ochi.

Owens știa ce gândea soția lui când folosea tonul acela. Nu degeaba erau căsătoriți de mai bine de două sute cincizeci de ani, în viață și în moarte.

— Ești sigură? o întrebă. Ești absolut sigură?

— La fel de sigură pe cât am fost vreodată sigură de ceva, zise doamna Owens.

— Atunci da. Dacă tu o să fii mama lui, eu voi fi tatăl lui.

— Ai auzit? Întrebă doamna Owens silueta pâlpâitoare din cimitir, acum devenită ceva mai mult decât un contur, o lumină îndepărtată de vară, strălucind în forma unei femei.

Îi spuse ceva doamnei Owens, ce nimeni altcineva nu auzi, și dispăru.

— N-o să mai vină aici, spuse domnul Owens. Data viitoare când se va trezi va fi în propriul ei cimitir sau oriunde altundeva se va fi ducând.

Doamna Owens se aplecă spre copilaș și întinse brațele.

— Vino încoace, îl chemă ea cu blândețe. Vino la mama.

Bărbatului pe nume Jack, care străbătea cimitirul îndreptându-se spre ei, având cuțitul pregătit în mână, i se păru că un fuior de ceață învăluia copilul, în lumina lunii, și deodată băiatul nu mai era acolo: doar ceață umedă și lumina lunii și iarbă foșnind.

Clipi și adulmecă aerul. Se întâmplase ceva, dar nu înțelegea ce. Mârâi din fundul gâtulejului, ca un animal de pradă, furios și frustrat.

— Hei? strigă bărbatul pe nume Jack, întrebându-se dacă nu cumva copilul se pitulase după ceva.

Vocea îi era misterioasă și răgușită, și răzbătea ceva bizar din tonul lui, un soi de uimire sau nedumerire auzindu-se vorbind.

Cimitirul nu-și dezvăluia tainele.

— Hei! strigă el din nou.

Spera să audă un scâncet de copil sau un cuvânt stălcit, ori să-l audă mișcându-se. Nu se aștepta la ceea ce auzi de fapt, o voce mătăsoasă rostind:

— Pot să vă ajut cu ceva?

Bărbatul pe nume Jack era înalt. Bărbatul acesta era mai înalt. Bărbatul pe nume Jack purta haine de culoare închisă. Bărbatul acesta purta haine de culoare și mai închisă. Oamenii care-l observau pe bărbatul Jack când era gata să treacă la treabă – și lui nu-i plăcea să fie observat – se simțeau tulburați, sau nelalocul lor, sau își dădeau seama că erau speriați, în mod inexplicabil. Bărbatul pe nume Jack ridică privirea spre străin, și el, bărbatul pe nume Jack, se simți tulburat.

— Căutam pe cineva, zise Jack, strecurându-și mâna dreaptă în buzunarul hainei, astfel încât să ascundă cuțitul, dar să-l aibă la îndemână dacă avea nevoie de el.

— Într-un cimitir încuiat, în toiul nopții? Întrebă străinul.

— E un copilaș, spuse bărbatul pe nume Jack. Treceam pe aici și am auzit un copil plângând, și m-am uitat printre porți și l-am văzut. Ce puteam să fac?

— Apreciez reacția dumneavoastră civică, spuse străinul. Și totuși, dacă ați fi reușit să găsiți acest copil, cum aveți de gând să ieșiți cu el de aici? Nu vă puteați cățăra înapoi pe zid cu un copil în brațe.

— Aș fi strigat până îmi dădea cineva drumul, răspunse bărbatul pe nume Jack.

Un zăngănit puternic de chei.

— Acela aș fi fost eu, spuse străinul. Eu ar fi trebuit să vă dau drumul afară.

Alese o cheie mare de pe inel și adăugă:

— Urmați-mă.